

Készült a Fogorvos Kollegiális Szakmai Vezetők és
a Semmelweis Egyetem Fogorvostudományi Kar
együttműködésében.

FOGÁGY-BETEGSÉGEK SZŰRÉSE

PARODONTÁLIS RIZIKÓSZŰRÉS, BPE FELVÉTELE

(Tájékoztató és kitöltési segédlet az alapellátásban dolgozó
fogorvosok számára)

A fogágy állapotának a vizsgálata a páciensek szájvizsgálatának elengedhetetlen része. Parodontológus szakorvos elsősorban a magas rizikó csoportba tartozó EFP/AAP 2017 stádium III-IV, osztály B, C sorolt páciensek kezelésére hivatott, és ezek gondozásában vesz aktívan részt. A többi páciens parodontális gondozása az alapellátó fogorvos és szájhygiénikus feladata.

PARODONTÁLIS DIAGNOSZTIKA LÉPÉSEI:

1. Klinikai vizsgálat:

Anamnézis, intraorális tünetek:

- szájhygiéné vizsgálata (plakk, fogkő)
- gingiva-vérzés, fognyaki érzékenység, foetor ex ore, fájdalom, duzzanat
- rögzítő apparátus vizsgálata (parodontális szondázási mélység, tapadásveszteség, ínrecesszió, fogmozgathatóság)
- okklúzió vizsgálata

2. Parodontális szondázás (Basic Periodontal Examination, BPE)

3. Parodontális státuszfelvétel – tasakmélység (szondázási mélység) és tapadásveszteség mérése

4. Radiológiai vizsgálat

A magasabb szondázási értékkel bíró területek képi diagnosztikája, áttekintő OP felvétel, majd periapicális párhuzamos technikával készült parodontális státusz (14 felvétel), és szükség szerint CBCT-felvétel. (Panoráma röntgenfelvétel tájékoztató jellegű, a marginális alveoláris csontnívó megítéléséhez szárnyas filmre készített felvételek megfelelőbbek, mint a párhuzamos technikával készült periapicalis felvételek.)

5. Mikrobiológiai diagnosztika

Az emelt szintű praxisközösségben az alapellátó fogorvos feladata a fentiek közül az 1. és a 2. lépés elvégzése valamint a kérdőív kitöltése és értékelése.

BASIC PERIODONTAL EXAMINATION (BPE):

A BPE egy egyszerű és gyorsan kivitelezhető vizsgálati módszer, aminek célja, hogy meghatározza az elvégzendő diagnosztikus lépéseket, és alapvető irányvonalakat mutasson a kezelési tervben. Megjegyzendő, hogy a BPE nem nyújt komplett klinikai diagnózist.

HOGYAN RÖGZÍTJÜK A BPE-T?

1. A fogazatot 6 szextánsra osztjuk, az alábbiak szerint:

jobb felső (17-14)	felső front (13-23)	bal felső (24-27)
jobb alsó (47-44)	alsó front (43-33)	bal alsó (34-37)

2. Minden szextánsban, minden fogat vizsgálunk (kivéve a bölcsességfogakat).
3. Ahhoz, hogy egy szextánst regisztráljunk, annak legalább 2 fogat kell tartalmaznia. (Ha csak 1 fog van az adott szektánsban, annak BPE-értékét a szomszédos szextánshoz számítjuk).
4. Kalibrált parodontális szondát (Williams, WHO, UNC-15 szondát) használunk. (A WHO szonda 0,5 mm átmérőjű gömbfejben végződik, és található rajta egy fekete sáv 3,5 és 5,5 mm között.)

Enyhe nyomással (0.2-0.25 N/mm²) vezessük a szondát a sulcusba, illetve a tasakba, úgynevezett sétáló szondázással vizsgáljuk meg a fogak parodontiumát és a következő paramétereket figyeljük meg:

- vérzik-e az íny?
- van-e plakk/fogkő az ínszélben?
- van-e plakkretentív tényező?
- a szondázási mélység eléri vagy meghaladja a 4 mm-t?
- mozgathatók-e a fogak?

A BPE vizsgálat eredménye alapján minden szextánsra vonatkozóan meghatároz egy értéket (0-4), amelyhez tartozik egy megfelelő terápiás javaslat. Ez alapján, ha 3-as vagy 4-es kódot regisztrálunk, azaz a szondázási mélység eléri vagy meghaladja a 4 mm-t, szondázásra vérzés tapasztalható, akkor mindenképpen indokolt a páciens parodontológus szakorvoshoz irányítani.

	BPE	TERÁPIA
0	Nincs 3,5 mm-nél mélyebb tasak, fogkő, plakkretenciós tényező. Nincs vérzés szondázásra. A szonda (3,5-5,5 mm) fekete sávja látható.	Nincs terápiás teendő. Parodontális kezelésre nincs szükség.
1	Nincs 3,5 mm-nél mélyebb tasak, fogkő és plakkretenciós tényező. A szonda fekete sávja látható. Szondázásra vérzés lép fel.	Szájhigiénés instruálás és motiválás, OHI (Oral hygiene instruction)
2	Nincs 3,5 mm-nél mélyebb tasak. Szupra/subgingivális fogkő/plakkretenciós tényező. Szondázásra vérzés lép fel. A szonda fekete sávja teljesen látható.	Szájhigiénés instruálás és motiválás, OHI Szupra/Szubgingivális depurálás és plakkretenciós tényezők eliminálása.
3	A szonda fekete sávja részlegesen látható (3,5-5,5 mm-es tasak van).	Parodontális státusz felvétele szükséges. Szájhigiénés instruálás és motiválás, OHI Szupra/Szubgingivális depurálás és plakkretenciós tényezők eliminálása. Gyökérsimítás
4	A szonda fekete sávja már nem látható (5,5 mm-nél mélyebb tasak van).	Az előbbieket mellett egy komplex kezelési terv és szakrendelésre utalás. Parodontológiai szakellátást igényel. Parodontális státusz felvétele szükséges. Szájhigiénés instruálás és motiválás, OHI Szupra/Szubgingivális depurálás és plakkretenciós tényezők eliminálása. Gyökérsimítás. Később műtéti ellátásra is sor kerülhet.

Mindegyik szextánsban, majd a legmagasabb értéket rögzítjük!

Példa BPE rögzítésére:

4	3	3
-	2	4

A FOGAK PARODONTALIS PROGNÓZISÁNAK MEGHATÁROZÁSA:

- Kiváló prognózisú eset – nincs tapadásveszteség;
- Jó prognózisú eset – mérsékelt tapadásveszteség + jól kooperáló beteg;
- Elfogadható prognózisú eset – tapadásveszteség + mérsékelt fogmobilitás + kooperáló beteg; (eddig a prognózisig alapellátásban is gondozható a beteg negyedévente, állapotromlás esetén parodontológus szakorvoshoz irányítjuk a páciens)
- Kérdéses prognózisú eset – közepes tapadásveszteség (stádium II-III, osztály B) + közepes fogmobilitás + nem jól kooperáló beteg;
- Rossz prognózisú eset – súlyos tapadásveszteség + jelentős fogmobilitás (stádium III-IV, osztály B, C) + nem jól kooperáló beteg;
- Reménytelen prognózisú eset - súlyos tapadásveszteség + jelentős fogmobilitás + nem jól kooperáló beteg + dohányzás + rossz általános állapot (stádium IV, osztály C).

FELHASZNÁLT IRODALOM:

Gera I.: Fogágybetegség és a peri-implant betegségek új klasszifikációja 1. rész Az egészséges parodontium és a gingiva betegségei. Fogorvosi Szemle 111; 2018: 91-102.

Gera I.: Fogágybetegség és a peri-implant betegségek új klasszifikációja 2. rész Parodontitis klasszifikációja. Fogorvosi Szemle 111; 2018: 114-122.

Gera I, Vályi P.: Fogágybetegség és a peri-implant betegségek új klasszifikációja 3. rész Az egyéb parodontális és peri-implanális állapotok klasszifikációja. Fogorvosi Szemle 112; 2019: 41-52.

FOGÁGYBETEGSÉGEK SZŰRÉSE
PARODONTÁLIS RIZIKÓSZŰRÉS, BPE FELVÉTELE

Fogászati praxisközösségekben elszámolható szakmai tevékenységek
(Kérdőív kitöltése, kiértékelése, az eredmény rögzítése)

Név	
TAJ	
Születési idő	
Életkor	
Vizsgálatot végző neve	
Vizsgálat dátuma	

Parodontális rizikó szűrése:

Parodontális rizikó		igen	nem
<i>Bakteriális lepedék (plakk, biofilm)</i>	ínyvérzése szokott-e lenni		
	fogmosás napi minimum 2x		
	fogselyem használata naponta		
	interdentális kefe használata naponta		
<i>Fogkő</i>			
<i>Dohányzás</i>			
<i>Szisztémás betegségek</i>	diabetes mellitus		
	hematológiai kórképek (leukémia, agranulocytosis)		
<i>Stressz</i>			
<i>Egyéb tényezők</i>	alkohol fogyasztás (naponta)		
	bruxizmus		
	szájlégzés		
<i>Táplálkozási szokások</i>	egészségtelen étrend (szénhidrát túlsúly, vitaminszegény)		
<i>Gyógyszerek</i>	Antiepileptikum (hydantoin)		
	Immunszuppresszáns (ciklosporin)		
	Vérnyomáscsökkentők (kalciumcsatorna-blokkolók)		
	Antibiotikum (Erythromycin, Bleomycin)		
	Antikonciptívumok		
<i>Plakkretentív tényezők</i>	hibás záródású restaurátum		
	fogpótlás, fogszabályozó készülék		
	fog alak, helyzeti rendellenességei, speciális anatómiai képletei		
<i>Járt-e fogorvosi vizsgálaton és/vagy, kezelésen az elmúlt egy évben?</i>			

BPE regisztrálása:**A BPE táblázat kitöltéséhez segédlet:**

BPE	
0	<3,5 mm tasak vérzés nincs fogkő/plakkretenció nincs
1	<3,5 mm tasak vérzés van fogkő/plakkretenció nincs
2	<3,5 mm tasak vérzés van fogkő/plakkretenció van
3	3,5-5,5 mm tasak
4	> 5,5 mm tasak

Írja be minden szextánsba a meghatározott számot!

jobb felső	felső front	bal felső
jobb alsó	alsó front	bal alsó

A kérdőív nem validált, eredménye csak tájékoztató jellegű.

Az elvégzett vizsgálatok és a kérdőív kitöltése alapján:

fogászati kezelés nem szükséges/egy év múlva kontrol javasolt	
fogászati kezelés szükséges az alapellátásban	
parodontológiai szakellátásra beutalás szükséges	